

Tajnik tov. Kobal se je dotaknil v svojem poročilu še namestitvev in premestitev, premeščanj vsled denunciacij, oddaje mest pred potekom razpisnega roka, stanovske morale i. dr.

DEBATA

k tajniškemu poročilu se je vršila od točke do točke.

K vprašanju o stanarinih sreskim pisarnam dodeljenih učiteljev in o stanarinih učitelstvu v rudniških revirjih sta govorila član upravnega odbora tov. Voglar in predsednik laškega sreskega učit. društva tov. Rudolf Pleskovič.

Sklenjeno je bilo, da razpošlje sekcija osnutek učnega načrta za nižjo narodno šolo vsem sreskim društvom, ki pa naj na zborovanjih ne razpravljajo o učnem načrtu samem, marveč naj se poglobljeno predvsem v navodila, ki bodo veljala skoraj gotovo tudi za učni načrt za višje narodne šole, ki ga je izdalo min. prosvete brez predhodne odobritve Glavnega prosvetnega sveta in ga je smatrati za začasnega. Načrt bo natisnila Učit. tiskarna in ga razposlala na vse šole. Sreska učiteljska društva naj zato na enem prvih zborovanj postavijo na dnevni red razpravo o tem učnem načrtu in naj zberejo vse izpreminjvalne predloge, da bodo sekciji na razpolago, ko se bo obravnaval učni načrt pri Glavnem prosvetnem svetu.

K tajniškemu poročilu o glavni skupščini je bil priključen razgovor o tej skupščini, kar je obsegala 3. točka dnevnega reda. Predsednik tov. Dimnik je obrazložil, da se pripravljajo izpreminjvalni predlogi naj se držijo predvsem načelnih stališč in naj se ne izgubljajo v malenkostih. Sklenjeno je bilo, naj se vrši naslednja skupščina v Ljubljani.

Zborovanj sreskih društev in skupščin se smejo udeleževati le člani. Nečlani nimajo dostopa. V debato so posegli tov.: Šestan, Kmet, Mavrič, Skulj, Voglar in Galob.

Pri razgovoru o zaščiti članstva se je informiral tov. Šestan, kako je s pravilnikom za centralni odsek za zaščito pri izvršnem odboru v Beogradu in ali je ta odsek že začel posloovati. Predsednik Dimnik odgovarja, da bo izdelan pravilnik tekom prihodnjega tedna in da bo začel ta odsek s svojim delom takoj po sprejetju pravilnika. V vseh zaščitnih primerih je imela sekcija doslej v I. O. samem najkrepkejšo oporo.

Živahen razgovor se je vršil tudi radi šolskih proračunov, ki jih je nadzorna oblast močno okrnula. V največji zadregi so sedaj šolski upravitelji zlasti radi tega, ker ne dobijo radi splošne gospodarske stiske niti tega, kar je predvideno v proračunih. Tov. Skulj je podal pojasnila in navodila, kako je treba sestavljati in opremiti proračune, kar naj pojasnijo predsedniki sreskih društev na zborovanjih. Debate so se udeležili tov.: Brezovar, Arrigler, Skulj, Schell, Grčar in Galob.

Po temeljiti razpravi o položaju učiteljskega stanu je bila sprejeta obširna spomenica, ki jo bo razposlala sekcija vsem merodajnim činiteljem in javnim korporacijam.

Končno naslovi predsednik sekcije Ivan Dimnik na vse navzoče prošnje, naj javijo na sekcijo, v kolikor tega še niso storili, vse primere, ki podkrepiljo sprejeto spomenico.

O gospodarski akciji stanu je dal informativno poročilo tov. R. Grum. Omenjal je zlasti gospodarski svet, v katerem delujejo poleg zastopnikov stanovske organizacije skupno z zastopniki učiteljskih gospodarskih ustanov. Podrobneje je obrazložil pomen strokovnega odseka pri Učit. tiskarni in priporočal, naj učitelstvo v vseh primerih podpira le lastna gospodarska podjetja, s čemer podpiramo tudi organizacijo samo. Stavbišče za učiteljski dom v Omišlju na Krku je kupljeno. Kupnino v znesku 5000 Din je darovala Učit. tiskarna. V najkrajšem času bo ustanovljeno društvo, ki bo zasledovalo namen, postaviti ob morju svoj dom. Delež se bo plačeval v mesečnih obrokih po 100 Din. Ako pa bo zanimanje veliko, se bo delež tudi znižal.

O Mladinski matici je poročal tov. Skulj. Letos ima Naš rod 18.800 naročnikov, kar je za sedanjost težko dobo vsakakor lepo število. Ugotovil pa je, da je v banovini še okrog 150 šol, ki niso naročile niti enega izvoda. Ako je stiska za denar resnično tako velika, da otroci ne zmorejo nizkih mesečnih prispevkov, potem bi vsaka od teh šol naročila lahko vsaj po 2 do 3 izvode za šolsko knjižnico.

Mladinska matica ima še večjo zalogo kompletnih letnikov Našega roda in drugih rednih in izrednih publikacij, deloma vezanih, deloma broširanih. Da se izprazni zaloga, predvsem pa da bodo knjige resnično služile svojemu namenu in jih bodo starši lahko nabavili svojim otrokom, so sprejeli člani upravnega in nadzornega odbora ter zastopniki sreskih učiteljskih društev sklep, naj se cena knjigam zniža za 25%.

Ob pol 13. uri zaključil predsednik sekcije po izerpianju dnevnega reda štiri in pol ure trajajočo sejo, na kateri so razpravljali vsi navzoči v popolni harmoniji o zboljšanju položaja učiteljskega stanu.

Impozantne učiteljske prireditve v Mariboru.

Mariborski tovariši sprejemajo goste. — Odkritje spominske plošče na krčevinski šoli. — Odlikovanje tov. Pučelika. — Veličasten zbor 5 sreskih društev. — Slavnostna otvoritev UD. — Prva zakuska v UD. — Na grobu A. M. Slomška. — Fotografija in šola.

(Reportažo o mariborskih učiteljskih prireditvah je prevzel načelnik našega Novinarskega odseka pri sekciji JUU tovariš Jože Zupančič iz Ljube. — Op. ur.)

Maribor, naša severna trdnjava, je doživel te dni prireditve, s katerimi je dokazal vso svojo trdno življenjsko silo in sposobnost za delo na vseh popriščih. Živahno organizirano delo je bilo izvedeno v vseh

obilico dela, da je našel prenočišče tudi soterim neprijavljenecem. Pa je Maribor, ki se je odel na poziv svojega župana

v zastave in svečano odelo,

sprejel gostoljubno vso armado popotnikov. V petek se je učiteljski prireditveni odbor sestel k poslednjemu sestanku. Z zavijanja vredno železno disciplino so se domača vse naše mariborske tovarišice in tovariši stivali na razpolago prireditvenemu odboru. Med

Krčevino, kjer je imela šola kaj klasičen naziv: »Windische Vorstadtsschule zur Hl. Maria«. V kako žalostno stavbo se je povrnil, naj govori dejstvo, da so morali otroci in učitelj sedeti ob deževnih dneh v učilnici pod — dežniki. S stropov je kapljalo kakor skozi — rešetko...

Nerat si je zastavil za svoj življenjski cilj zgraditev nove krčevinske šole. Našel je razumevanje odločujočih činiteljev in l. 1889. je že prejel ključke nove šolske stavbe. »Neratovo kraljestvo« — jo nazivamo še danes — je menil slavnostni govornik in pokazal na poslopje, ki je obdajalo zborovalce z dveh strani.

Nerat je uvedel na novi šoli tako prisrčno in tovariško vzdušje, da je hvalil tedanji mariborski škof Napotnik krčevinsko šolo na vseh vizitacijah kot šolo — harmonije. Nestor slovenskih pedagogov je postavil krčevinsko šolo tudi na trdna vzgojna in odlična pedagoška tla. Saj je prišla Neratova šola na glas, da je ena najboljših v vsej tedanji avstro-ogrski državi. Na zavodu so se oglašale ne samo razne avstrijske, došle so tudi razne inozemske, predvsem pruske in rajhovske komisije, ki so jo ocenile v en glas: ustroj krčevinske šole naj bi služil vsem pedagogom za vzgled!

Neratova slovenska šola pa je bila trn v peti vsem tedanjim oblastvom. Ko so Neratu obesili na zavod nemške paralele, je moža, odličnega rodoljuba, zrušilo... leta 1909. je stopil v pokoj.

Tedaj so hoteli zadati slovenski krčevinski šoli smrtni udarec. V sedanje poslopje so namerjali naseliti nemško osnovno šolo, za slovensko šolo pa so kanili zgraditi novo poslopje, daleč izven mesta, da bi s tem pridobili vso slovensko dečo za bližje nemške šole. Nerat in drugi slovenski čuteči krogi so vzdignili proti temu načrtom vihar, ki je odjeknil celo v dunajskem parlamentu.

Krčevinska šola je ostala — slovenska! Vsaj na pol. V poslopje so priselili prejšnji slovenski še novo: nemško. Pisano zmes sta nudila obojima zavoda zlasti v narodnostnem pogledu posebno med vojno. Na eni strani slovenski, na drugi germanski duh. Ko je prišel v krvavih letih vojne v Maribor nadvojvoda Albrecht, si je ogledal med drugim tudi obe krčevinski šoli. Na eni so ga sprejeli s pesmijo: »Heil dir im Siegeskranz...«, pri sosedih pa so mu zapeli: »Bratje, Slovani smo!...«

In za tiste čase tako značilna salomonska rešitev: prvim so sporočili: »Najlepše je za domovino — prepevati«, drugim pa: »Najlepše je za domovino — molčati!...«

Odbor Učiteljskega doma.

smereh, tako na gospodarskem in prosvetnem, odlično. Zlasti pa so bile

mariborske učiteljske svečanosti

prisposoda veličine uspeha, ki ga doseže stan, povezan v jaki stanovsko-politični organizaciji. Prav nič ne pretiravam, ako trdim, da je primer mariborskih učiteljskih svečanosti edinstven v listih kronike našega stanu.

Niz prireditev,

zasnovan s široko potezo, dokazuje vso podjetnost naših mariborskih tovarišev, uspeh, izveden do potankosti, kakor je bilo to določeno v programu, pa pričča o žilavi preudarnosti tovarišev s severne meje in o sijajnem podjetnem duhu, ki žanje priznanje ne samo v krogih članstva JUU, ampak tudi vse široke javnosti.

Mariborski učiteljski dnevi so zlati listi v naših spominih, mariborski učiteljski dnevi naj bodo mejnik v delu naše organizacije,

Stopnišče v dom.

mariborski učiteljski dnevi naj bodo pogon k novim sličnim uspeha polnim prireditvam jugoslovenskega učiteljskega združenja.

Prvi gostje prihajajo v Maribor.

Že ves teden pred prvo nedeljo v letošnjem novembru je bila parola: v Maribor — k otvoritvi prvega Učitel. doma na ozemlju dravske banovine. Vsi številni odseki ljubljanske sekcije JUU so kakor orjaški stroj stopili v akcijo: UPZ, EO, sekcijško tajni-

Jedilnica.

štvo i. dr.... Zlasti pa še prireditveni odbori mariborskih tovarišev.

Že v petek 5. t. m. so izstopali v Mariboru prvi gostje, ki so se poslužili četrtinske vozne olajšave. Stanovanjski urad je imel

onimi, ki so sodelovali v odsekih, pa so bili najbolj neumorni tov. Tone Hren, predsednik UD, predsednik mestnega JUU tovariš Hočevar, pri stanovanjskem odseku še tov. Spanger in tov. Dojčinovič, pri blagajniškem odseku tov. Vomer in tov. Černovškova, prehrano je vodil tov. Cvetko ml. in čestita vrsta ostalih vzglednih tovarišic in tovarišev, ki jim naj bo krasen uspeh priznanje za ves trud in žrtvovanje.

Odkritje spominske plošče Mihaelu Neratu.

S sobotnimi popoldanskimi vlaki se je zganetla v Mariboru v glavnem že vsa številna učiteljska množica. Vse, kar čuti odločno ljubezen do stanu, je pohitelo v Maribor, doma so ostali le oni, ki jim važni in neodložljivi opravi niso dovolili pota k slovesnosti; gotovo pa je, da se je zbralo te dni v Mariboru toliko članstva JUU, kakor tega ni nihče pričakoval.

Že mnogo pred 10. se je zganetla v soboto na dvorišču osnovne šole v Krčevini stoglavna družba. Ob šolski steni je bil zgrajen govorniški oder, ves v zelenju in zastavah, nad njim pa velika slika pokojnega krčevinskega šol. upravitelja Mihe Nerata, ob njegovih straneh pa sliki Nj. Veličansteve. Pod Neratovo podobo pa pripis:

1874. — 1909.

† 2. 5. 1922.

Ob krasnem jesenskem dopoldnevu — bližnja okolica je žarela v zlatih barvah — se je povzpela na govorniški oder

šolski upravitelj tov. Cvetko Franjo,

tretji po vrstnem redu na tej šoli. Z redom sv. Save na prsih, izrekel je dobrodošlico vsem tovarišem, zbrani šolski mladini, imenoma pa je pozdravil predstavnike uradov in organizacij, med drugimi: mariborskega šol. načelnika g. dr. Ipavca, ki je zastopal kralj. banko upravo, okoliškega sreskega načelnika g. dr. Makarja, senatorja dr. Miroslava Ploja, župana dr. Lipolda, ravnatelja učiteljskega dr. Kadunca, dr. Poljanca, urednika »Popotnika« g. Senkoviča, ostale predstavnike, posebno še učiteljskih organizacij, sekcijškega predsednika tov. Dimnika i. dr. — Po Cvetkovih pozdravnih besedah se je zahvalil

v imenu kr. banske uprave

sreski načelnik g. dr. Poljanec, ki se je spominjal dela in uspehov Mihe Nerata, velikega prosvetnega in nacionalnega borca, stavlja joč ga vsem za svetel vzor.

Krčevinski pevski zbor »Luna«

je zapel pod vodstvom agilnega glasbenika tov. Horvata pesem: »Zadoni nam!... Na govorniški oder se je povzpela nato

slavnostni govornik šol. uprav. tov. Pučelik. Uvodoma je pozdravil navzočo rodbino pokojnega Nerata, nato pa je v iskrenih, toplih besedah očrtal Miho Nerata, ki mu je bil na krčevinski šoli ne samo šef, temveč tudi iskren tovariš in očetovski prijatelj. V jedrtih besedah je podal zanimive življenjske črte o ustanovitelju krčevinske šole.

Iz življenja in delovanja Mihe Nerata.

Iz govora tov. Pučelika posnemamo: »Miha Nerat se je rodil v Hotinji vasi in se je posvetil učiteljskemu stanu. Krčevina, obmejni del Maribora, je imela prvo šolsko ustanovo že pred 90 leti, ki je stala na sedanjem Povalejevem posestvu. V tisti zgradbi je pisal tudi Miklošič svoja dela. V teku desetletij se je šola čisto selila.

L. 1874. je dospel Nerat v Maribor z Vranskega kot nadučitelj. Pa so tu kmalu spoznali njegove pedagoške vrline in so ga tri leta kasneje imenovali za nadzornika v petih okrajih hkratu in sicer: za Konjice, Brežice, Kozje, Sevnico in Celje, koder je imel tudi svoje urad. Nerata pisarna ni dovoljno priklenila, on si je želel le v šolo. In res se mu je posrečilo, da so ga poslali spet nazaj h katedru, v »deželno nedolžnih otrok«, kakor je sam menil. Namestili so ga nazaj na

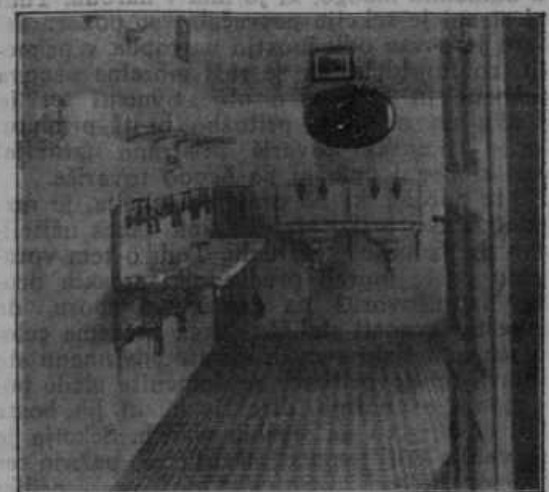

Učilnica.

Prevrata je spodnesel vse. Upraviteljstvo krčevinske šole je prevzel tovariš Pučelik, mariborski krajevni šolski svet pa je prevzel kot gerent Miha Nerat. Ob prevratu so ugotovili žalostno dejstvo, da je dve tretjini slovenske deče pohajalo v nemške šole in so tako tonili v germanstvu.

L. 1918. je rešilo narodnostno vprašanje mesta Maribora in usodo slovenske deče.

Nerat, ki se je v mladi Jugoslaviji spet ves poziviljen vrgel na delo, ni dihala dolgo

Kopalnica in umivalnica.

svobode. Prav v času, ko je bil izvoljen za častnega občana in mu je izdeloval prof. Copic diplomu, je bilo po njem. Diplomno častnega občanstva pa so mu prislonili že — h krsti...

»Za čeno, za moja in za otroke«
»Tempo« živijo na oblake

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

Tov. Pučelik je končal: Popotnik, ki greš tod mimo, ozri se v to šolo, ki je bila trdnjava slovenstva v najhujših časih. Pokloni se manom njenega ustanovitelja Mihe Nerata.

Slava Mihi Neratu!
Na dvorišču so zadelo pijetnetni klci, nato pa se je vse pogreznilo v enominuten molk.

Nadaljnji govornik
g. Senkovič, urednik »Popotnika«,
je ocenil Nerata, svojega prednika v uredništvu »Popotnika« s pedagoškega in literarnega gledišča. Poudarjal je zasluge Nerata kot urednika, ki je hvalil, kar je bilo pohvale vredno, in je grajal, kar je bilo v takratnem šolstvu slabega.

Neratovega »Popotnika« zasluga je bila tudi ta, da je gradil notranjo organizacijo našega šolstva, kar mu je zlasti uspelo, ko sta si »Popotnik« in »Učiteljski tovariš« razdelila delovno polje.

Neratova zasluga je tudi ta, da je raziskoval pedagogijo velikih narodov, zasledoval stanje in napredek šolstva drugod in je v »Popotniku« seznanjal z zunanjim svetom naše ljudi.

Šolski nadzornik g. Senkovič je končal: »Tebi, nepozabni Nerat, klječe slovensko učiteljsvo z vsemi svojimi prijatelji, ki so prihili v obmejni Maribor, za vse, kar si mi dal: Slava!«

Prav globok vtis je napravila na vse navzoče, ki so kljub občutnemu mrazu vztrajali na svojih mestih.

deklamacija učitelja Cvetka Ivana.
Mladi mariborski tovariš je nad vse vzorno podal prihodno pesnitev šol. Upravitelja Fr. Cvetka, znanca in prijatelja Mihe Nerata, in sedanega upravitelja krčevinske osnovne šole. Deklamator je žel mnogo priznanja. Pesnitev so delili šolski otroci med vse navzoče, prebitek pa porabili v pokritje stroškov za Neratovo spominsko ploščo.

Spet je nastopila »Luna«, pevski zbor tovariša Horvata, ki je občuten in dovršeno zapela

»Čolnič moj.«
Zbor je bil nagrajen s ploskanjem, zatem pa je stopil na govorniško tribuno

tov. Ivan Dimnik iz Ljubljane, predsednik sekcije JUU za dravsko banovino.

Reprezentant slovenskega učiteljsva je poudaril, da prisostvuje današnjim mariborskim učiteljskim slovesnostim jugoslovensko učiteljsvo. Miha Nerat, naš vzornik, je bil odličen ne samo kot šolnik, temveč tudi kot organizator, in je ravno on sprožil misel za ustanovitev Zveze slovenskih učiteljskih društev.

Nato je predsednik tov. Dimnik očrtal pok. Mihaela Nerata podrobno kot velikega učiteljskega organizatorja. Svoj govor je zaključil:

— Tebi, Miha Nerat, se klanja danes 23 tisoč organiziranega jugoslovenskega učiteljsva, v čigar imenu Ti kličemo: Slava!

Vsa množica se je strnila s svojim predsednikom v izliv iskrenega počaščenja svoje velikega vzornika.

Na spominsko ploščo je tovariš Dimnik položil lep lovorov venec s trakovi v državnih barvah.

Odlikovanje tov. Pučelika.

Pred nedavnim je odlikoval Njeg. Vel. kralj Aleksander tov. Pučelika z redom sv. Save V. razreda. Sreski načelnik dr. Milan Makar je porabil lepo priložnost, ko se je zbral v Mariboru učiteljsvo, da počasti s tem starega učiteljskega veterana, ki si je prislužil visoko priznanje. Z lepim nagovorom je pripel vladni zastopnik tov. Pučeliku red sv. Save, odlikovanec pa se je zahvalil za odlikovanje s prošnjo, naj se sporoči njegova vdanost na najvišje mesto. Odlikovanec so nato njegovi znanci in prijatelji iskreno stiskali roke.

Prav prijetno je zajela vse beseda, ki jo je spregovoril h koncu proslave

zastopnik SKJ br. prof. Struna,

starosta mariborskega Sokola III.

Uvodoma je ugotovil ozko vez med delom učiteljsva in sokolstva, ki šteje najboljše delavce ravno med učiteljsvom. Posebej se je dotaknil dela pokojnega Mihe Nerata kot odličnega narodnega borca, ki si je prizadeval neumorno, da ohrani Maribor svoj slovenski značaj. Ob zaključku simpatičnih besedi je br. starosta izjavil: Maribor mora dati delu in zaslugam Nerata, učitelja in Sokola, tudi javen dokaz zahvale, zato naj se čim prej imenuje ena naših cest:

Cesta Mihe Nerata.
Manom učitelja in Sokola Mihe Nerata pa kličem: Zdravo!

Iskrene besede sokolskega predstavnika so žele splošno pohvalo.

Pred spominsko ploščo.

Z dvorišča, kjer se je vršila pietetna proslava Neratovega spomina, šlo je občinstvo skozi vežo, kjer so odkrili spominsko ploščo. Je iz marmorja. Pod sliko Mihe Nerata iz njegovih poslednjih let pa stoji naslednje besede:

**Šolski upravitelj
gospod
MIHAEL NERAT**

je ohranil narodni značaj tukajšnje šole, ki je bila do l. 1919. edini slovenski šolski zavod v bližnji mariborski okolici, in je zaslužno deloval 36 let kot urednik pedagoškega lista »Popotnik« za narodno šolstvo vse Slovenije. To spominsko ploščo mu ob 10-letnici njegove smrti v globoki hvaležnosti poklanjata krajevni šolski odbor v Krčevini in slovensko

učiteljsvo, včlanjeno v JUU, sekciji za dravsko banovino v Ljubljani.
1932.

Vsa stoglava množica, ki je zapuščala zborovanje v Krčevini, je zavalovila skozi vežo, čitla gornje pomembne besede in občudovala krasni venec, darilo sekcije JUU, ki se je ves zlat lesketal v sončnem jesenskem dopoldnevu.

Reka učiteljsva se je nato usmerila proti Narodnemu domu k zborovanju.

Zborovanje 5 sreskih društev JUU.

V okviru mariborskih učiteljskih prireditvev se je vršilo v soboto tudi veliko stanovsko zborovanje sreskih društev JUU iz Maribora, Maribora-levi breg, Maribora-desni breg, Sv. Lenarta in Slovenske Bistrice.

Večina učiteljsva iz navedenih sresov se je ob 10. udeležila Neratovih pijetnetnih slavnosti na krčevinski šoli. Ker se je ta prireditvev zavlekla močno čez prvotno določeno uro, se ni moglo pričeti točno niti skupno slavnostno zborovanje, ki je bilo objavljeno za 11. uro. Prvi došleci s krčevinskih svečanosti so dospeli v Narodni dom nekaj pred 12. uro. Mahoma za njimi pa se je osredotočila v veliki dvorani Narodnega doma večstoglava armada učiteljsva. K zborovanju so pohitele tudi tovarišice in tovariši iz vseh predelov naše banovine, ki so došli v Maribor k ostalim slavnostim, da čujejo besede dveh učiteljskih voditeljev: tov. Dimnika iz Ljubljane in tov. Antona Hrena iz Maribora.

Otvoritev
po predsedniku zborni, Cirilu Hočevarju.

Do zadnjega kotička natrpano dvorano, prav tako kakor tudi predveže, mnogi pa so morali zaradi pomanjkanja prostora oditi, je pozdravil opoldne tovariš Ciril Hočevar, predsednik mariborskega sreskega društva JUU. Imenoma je navedel in pozdravil več odličnikov iz javnega življenja, ki so se udeležili mogočnega učiteljskega zbora ter vodilne osebnosti iz organizacijskega pokreta. Simpatično so bili sprejeti pozdravni telegrami, ki so jih poslali: predsednik JUU tov. Damjan Rašič iz Beograda, načelnik prosvetnega oddelka za dravsko banovino g. Jos. Mazzi, načelnik oddelka za osnovne šole tov. Andrej Rape, zadržani tov. Muxek iz Ptuja in še nekateri drugi. Sledilo je poročilo pripravljalnega odbora glede prehrane, stanovanja in ostalih zadev, nato pa je podal predsednik zborovanja besedo

tov. Dimniku,
ki je očrtal položaj v naši organizaciji s posebnim ozirom na našo banovino.

Po zaključnih besedah tov. Dimnika, za katere ga je poslušalstvo nagradilo s ploskanjem, je spregovoril še

tov. Anton Hren,

predsednik mariborskega Učiteljskega doma, ki je govoril med drugim tudi o prizadevanju učiteljsva za zgraditev lastnih učiteljskih domov. Maribor je stopil na čelo slovenskega učiteljsva.

Lepo zborovanje je prav gotovo doseglo svoj namen. Mogočna udeležba je okrepila stanovsko zavest, iskrene besede govornikov, za katere jih je članstvo tako prisrčno nagradilo, pa so segle vsem v dušo. Podrobnejše poročilo o zborovanju pa bomo prinesli v koloni med društvenimi poročili.

Učiteljski dom slavnostno otvorjen.

Kljub temu, da smo že po Vseh svetih, pa ima mariborsko solnce tako moč, da te neubranljivo potegne iz mesta v mehko okolico. Prav vesel sem bil, ko sem v petek popoldne pogledal na razpored prireditvev in zvedel: novi Učiteljski dom leži zunaj iz mesta. Pred menoj so korakale številne družbe, namenjene tja, kakor jaz, mnoge sem prehitel, ko pa sem došel znanca, ljubljanskega šol. nadzornika tov. Gruma, našega finančnega ministra pri JUU, sva stopila vstric in s suknjami na rokah koracila sredi vil in njegovih vrhov po glavni cesti proti Kamnici — med potjo prijateljsko kramlajajoč.

Le nekaj deset korakov z glavne ceste stoji dom. ki ga že poznamo iz časopisnih klišejev, da smo bili na pravem pa nam je pričala številna množica, ki se je zbirala pred hišo.

Malce po 15. je stopil predsednik UD. tov. Hren s predsednikom sekcije JUU tov. Dimnikom in še nekaterimi drugimi gospodi na balkon.

Predsednik UD tov. Hren pozdravlja.

Z zanosnim glasom, kakor ga redka prilika zahteva je tov. Tone spregovoril: »Ob tem lepem dnevu, ko nas obseva mehko jesensko solnce, doživljamo svečan trenutek. Otvorjamo dom: sad truda, dela in žrtve.« V nadaljnjih besedah in dobrodošlici vsem je še pozdravil sreskega načelnika g. dr. Ipavca, ki je znan tudi kot velik prijatelj učiteljskega stanu, županovega namestnika dr. Rodoška, šolske nadzornike tov. Koropeca, Tomaziča, Gorupa, zastopnike sekcije i. dr.

Nato je poudarjal tovariš Hren: Dom, ki ga otvarjamo, je namenjen naši deci. Želimo boljše bodočnost vsemu našemu stanu, ker smo prepričani, da bo imel takrat boljše bodočnost tudi ves naš narod. Ob priliki, ko otvarjamo UD, odkrivamo tudi zunanji dokaz naše hvaležnosti stanovskimi vzornikom. Vzor-vzorniki, čigar imena so vklesana v marmor ob vhodu v dom so:

Engelbert Gangl, ponos in vodnik učiteljsva. Ob 50 letnici njegovega življenja je zbralo učiteljsvo lep znesek in ga je poklonilo UD.

Tinček Vodenik, znani šaljevec, a ko je bilo potreba, resen in stvarjen delavec.

Anton Porekar, pokojni tovariš, katerega družina je tudi ob tem slovesnem trenutku med nami.

Nadalje:
Mihael Nerat,
Betka Klampfarjeva,
Tilčka Vodenikova

ter kot poslednji **Slavoj Dimnik,** ki je umrl pred nedavnim in smo njegovo ime vklesali v UD, za katerega je delal tako neumorno, šele včeraj.

Vsem ostalim, ki so delali za dom, pa naj govori za njihovo požrtvovalnost UD sam! Potem, ko je tov. Hren pozval vse navzoče še k nadaljnjemu delu za koristi stanu, je zaorila izpod balkona **gromka pesem,** ki jo je zapel zbor mariborskih učiteljev pod vodstvom tov. Horvata.

Predsednik sekcije tov. Dimnik

je obujal z balkona stare spomine na otvoritev UD v Zagrebu. Hrvate, ki jih je vodil takrat Davorin Trstenjak, je visoko prepletala stanovska in nacionalna zavest. Beograjski UD pa smo pomagali graditi tudi mi s svojimi prispevki. Na ozemlju naše sekcije otvarjamo šele prvi UD, zato iskreno čestita vsem, ki so ga pomagali graditi, posebno tov. Hrenu. (Prostor pred domom oživi — pozdravni klci.) Ko se je poleg valih navdušenja, je tov. Dimnik nadaljeval: Učiteljske domovi niso zgolj penzionati in učiteljske pisarne, so spomeniki naše stanovske zavesti in žarišča, iz katerih odseva delo v jugoslovenskem pravcu.

Le vztrajno naprej! UD naj dvigne ves učiteljski stan v naši državi.

Gromko pritrevanje je žel tov. Dimnik za svoja izvajanja, za njim pa je povzel besedo **zastopnik g. bana sreski načelnik**

g. dr. Ipavec.

Omenjal je zasluge odbora UD in predsednika g. Hrena, ki so šli na delo že pred desetimi leti, vsem je pomagal neumorno podpredsednik g. Ivan Tomazič, mariborski šolski nadzornik. Z željo, naj bo dom vsem lepo in varno zavetišče, je končal svoja izvajanja, nakar je spregovoril

g. dr. Rodošek,
zastopnik občine in zadržanega župana

takole:

Danes imamo mnogo organizacij, ki žive nekatere zgolj na papirju. JUU pa dela vneto in nas vedno z uspehi preseneča. Z delom kaže JUU svojo notranjo moč. Naša mladina potrebuje dobre vzgoje, ki jo naj dobi v UD. Novi zavod je ponos tudi mariborskemu mestu.

Po toplih besedah dr. Rodoška je tovariš Hren izjavil:

»DOM JE OTVORJEN«
in je povabil vse na ogled.

Menda nihče od nas ni pričakoval, da je dom tako praktično urejen. Njegove vrline so mnogotere, najbolj te pa preseneča, da ni v njem nič kasarniškega, povsod veje topla domačnost. S higijenskega pogleda je vse moderno. Mladina ima zadaj za stavbo obširen vrt z igriščem, ping-pongom in drugimi zabavišči. V sobah niti ne bo prenatrpanosti; velike spalnice poznamo kot obupne iz vojaških časov, UD pa ima lične in mične sobice s 4 do 5 posteljami.

Ta dom bo za učiteljsko mladež pravi raj, konkurenčna mesečina ne bo odbila nikogar, UD — dom zdravia in zadovoljstva — naj da našemu stanovskemu pokretu dotok svežih, čvrstih sil.

S ponosom nad uspehom naših mariborskih tovarišev smo zapuščali UD s trdnim sklepom:

Primožič Ivan:

Kritika.

Veste — kritike — to so hudi možje... oni imajo nazore.
(Zup.)

V vseh revijah in časopisih, kar jih dobjim in katerih nimam, pregledam najprej zadnje strani. Tam so navadno predali za kritike in polemike. Kajti so kritike in polemike zvita reč. Če so vredne svojega imena, razbistre marsikatero zadevo; če so slabe, nadomeščajo humorističen list, kar v teh žaltavih časih tudi ni brez pomena. Takih »kritik« ga pri nas ne pišejo kritiki.

V 7. števil. »Učiteljskega tovariša« je nekdo zbral kritike o publikacijah Mladinske matice. Kakor berem, bodo te »Kritike« dobile še en del. Sicer bi Mladinska matica brez vsake skrbi lahko prešla tistih par nepotrebnih vrstic v »Ljubljanskem zvonu« in »Slovencu«, ker nihče ne dvomi o kвалiteti njenih publikacij, zlasti »Kresnice«. Končno pa za razčistčenje ne bo škodoval še dodatek.

Ne smemo pa pozabiti, da ne prinašata samo »Ljubljanski zvon« in »Slovenec« take duhovitosti. Celu našo »Popotnik« je odprl vrata podobnim kurioznostim! V mislih imam oceno Pibrovčevega »Drugega razreda«. Pisec te ocene, L. Zupanc, razloži takoj v prvih vrsticah, da ocena ni ocena — ampak — no, tu je vsaj odkrit! Saj so na tej polodruži strani res redkosti, ki bi jih človek ne sadil v literarno-znanstveni muzej. (G. Pibrovcu se najbrž ni zdelo vredno o takih »kritikah« prepričati). Članek je prav izvrstna kalup ali šablona za ocene, kakršne bi pod nobenim pogojem ne smele biti — vsaj v »Popotniku« ne!

V vrsto Maribora naj stopi kaj kmalu tudi Ljubljana. Starejša sestra naj posnema zgled mlajše.

Ljubljanci-zaspanci, na delo tedaj!...

Prva zakuska v UD.

Predsedstvo UD je povabilo po ogledu predstavnike raznih korporacij k mali zakuski v hišno obednico. Velika okna še podkrepe čut ugodja v vogalnem lokalju. Upravnik UD tov. Lovše je s svojo gospo soprogo, odlično gospodinjo in s pomočjo članov UD postregel z narezki in drugimi prigizki.

Tov. Hren je kot gazda otvoril vrsto napitnic z željo, naj bo UD stara slovenska gostoljubnost glavna zapoved. Iskrena domačnost je zajela vso družbo, stara učiteljska garda, kakor tov. Gnuš, Kranje iz Celja, in drugi, so bili mahoma pomlajeni in so se raznežili ob veselem dejstvu, da imamo tudi Slovenci svoj učiteljski dom.

Zastopniki JUU na grobu pedagoga A. M. Slomška.

Na mariborskem pokopališču sniva svoj večni sen škof A. M. Slomšek, ki je legel v grob pred 70 leti. Slomškovo ime je tesno povezano z zgodovino slovenskega šolstva. Predstavnik učiteljsva JUU, se je velikemu šolniku, pisatelju »Blažeta in Nežice v nedeljski šoli« že oddolžila s spominskimi spisi v raznih listih, ki jih izdaja, tako med drugim v »Popotniku« in v »Našem rodu«. Ni pa moglo naše učiteljsvo mimo lepe prilike, ko se je v impozantnem številu zbralo v Mariboru, da se ne bi tudi na viden način oddolžilo velikemu pedagogu. Večja učiteljska družba je odšla v soboto popoldne po ogledu UD na mariborsko pokopališče. Deputacijo sto tvorili med drugim zastopnik sekcije JUU s tov. Kobilom, glavnim tajnikom, predsednik mariborskega JUU tov. Ciril Hočevar, za pedoželska društva tov. Miloš Verk, predsednik smarskorogaškega sreskega društva JUU, tov. Leskavarjeva, tov. Štupca in tov. Viktor Grčar pa az mestno učiteljsvo.

Ob grobu, ki hrani zemeljske ostanke odličnega slovenskega škofa, je izpregovoril tov. Viktor Grčar, ki je položil nato na njegov grob

krasen venec, prepletan z državnim trakom.

Tako besede tov. Grčarja kakor vsa pijetna proslava A. M. Slomška je naredila na vse prisotne izreden utis. S klci: »Slava spomenu šolnika Slomška!« je zapustila deputacija Slomškovo zadnje domovanje.

Fotografija in šola.

Sobota je bila res kakor pester urnik. Prireditve so se vrstile druga za drugo, tako, da si udeleženci niso utegnili prav nič oddahniti. Za 17. uro je bil napovedan skupen ogled fotoamaterske razstave v kazinski dvorani. Razstavo, ki vsebuje nad 200 slik najboljših jugoslovenskih fotoamaterjev, je prenesel iz Ljubljane Fotoklub. Agilni njegov tajnik gospod Karlo Kocijančič je dospel iz Ljubljane, da bi tolmačil učiteljsvu slike in imel informativno predavanje: »Fotografija in šola.«

Zaradi premalega časa ni bilo predavanja in so se domenili z udeleženci, ki jih je povedel v razstavno dvorano mariborski šolski nadzornik tov. Tomazič, naj izdela g. Kocijančič referat za Uč. tovariša. Na razstavi sodelujejo tudi nekateri naši tovariši. (Op. uredništva. — Značilno je, da sta bila došlejša na razstavi prodana le 2 posnetka, Skerlepove »Marjetice«, in »Šolska hranilnica«, posnetek tov. Jože Zupančiča, ki je znan fotoamater in predsednik litjskega Fotokluba. Slika »Šolska hranilnica« je kupila mariborska Mestna hranilnica.)

(Nadaljnje poročilo v prihodnji številki.)